3c. 'sGRAVENHAGE.

PADANGSCH
NIEUWS- EN ADVERTENTIE-BLAD.

1860. **ZATURDAG, 11 AUGUSTUS.** **No. 32.**

Hoofd-Bureau te *Padang* bij *R. H. van Wijk Rzn.* Te *Batavia* bij *H. M. van Dorp.* Agent voor de Padangsche Bovenlanden *O. E. Hansen Jr.* te *Padang-Pandjang.*

Prijs per halfjaar voor PADANG . . . . f 7,50
,, ,, ,, ,, SUMATRA . . . . . . ,, 10,00
,, ,, ,, ,, JAVA . . . . ,, 12,50
,, ,, ,, ,, NEDERLAND . . . . . ,, 15,00

De prijs der Advertentien is f 1.– voor 10 woorden.
Bij herhaling betaalt men de helft.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Brieven franco.

Nadat wij nu in losse trekken, misschien hier en daar zelfs wel wat te oppervlakkig, de voorhanden middelen van meerdere welvaart voor het geheele gouvernement hebben aangewezen, willen wij nu nogmaals een blik slaan op de hoofdplaats. Wij hebben in onze eerste nummers reeds eenige hoogst wenschelijke verbeteringen aangewezen t. w. de rivier en de communicatie met de reede, alsmede eenige wijzingen aan het regtenkantoor, wij vreezen zelfs ons met eene ijdele hoop gevleid te hebben, toen wij mededeelden er sprake was van de oprigting van eene regalenloods, ten minste tot dus verre schijnt het bij het plan te blijven en hooren wij er niets meer van. Thans wenschen wij de aandacht te vestigen op eenige andere niet minder wenschelijke verbeteringen. De geeerde inzender van het stuk voorkomende in N. 23 handelende over den weg van de zoogenoemde moordenaarslaan is ons voorgeweest in dit bespreken van den toestand der wegen op de hoofdplaats. Het daarin besprokene is grootendeels geschied, die weg is gerepareerd en de brug wordt het. Daarbij kunnen wij nog met genoegen mededeelen dat de weg langs de *Goerong*, rondom het Michielsplein en voorts langs de R. C. Kerk tot aan de brug verbeterd wordt; waardoor de kerkgangers die niet vermogend genoeg zijn zich per as daarheen te begeven, niet meer verpligt zullen zijn, slechts na eenige dagen regen, door den modder te moeten waden.

Eene andere verbetering is het invoeren van eene STRAATVERLICHTING al ware het maar, om te beginnen binnen de ZOOGENAAMDE Linie. Volgens onze meening branden er behalve het lichtje in de onderscheidene wachthuisjes op geheel Padang slechts twee lantaarns tot straatverlichting namenlijk op de hoek van de kampong Java en de Linie. Overigens heerscht te Padang bij donkere avonden letterlijk eene Egyptische duisternis, hier en daar door met den Ober gewapende inlanders, die toevallig passeeren, als het ware tast- en zigtbaar gemaakt. Zoude nu, dat de middelen van algemeene en publieke verlichting door de wetenschap zoo weinig kostbaar gemaakt zijn, het geen tijd worden ook Padang te *verfraaijen* door eene DOELMATIGE *straatverlichting*?

De kunst om het ontbrekende daglicht door kunstlicht te vervangen en zoo doende een gedeelte van den nacht althans, in dag te veranderen en dus het menschelijke leven te verlengen is zeker wel zoo oud als het menschdom. Het moet wel een der eerste aardbewoners geweest zijn die een stuk hout aanstak om zich licht te verschaffen, nadat de ondervinding hem onderwezen had, dat vlam licht geeft en toch zijn het nog hier en daar dezelfde brandende staken of harsachtige boomtakken welke licht en roet verspreiden Doch deze door de natuur zelve geleverde verlichting kon slechts aan de minste eischen voldoen en daarom had men ook reeds in de vroegste oudheid daartoe veel betere inrigtingen. De openbare verlichting kan men zelfs niet eens een vooruitgang van den lateren tijd noemen. Immers de volken die in de oudheid bloeiden in Azie en Afrika; Persen, Meden, Assyriers en Egyptenaren bragten de verlichting hunner tempels, paleizen, openbare gebouwen en van de pleinen en straten hunner groote steden op een hooge trap. Te Memphis, Thebe, Babylon, Sasa, Ninivé enz. was die verlichting zoo rijk en schitterend, dat de inwoners geen onderscheid tusschen dag en nacht konden maken. Langs straten en wegen stonden vazen van brons of steen op korten afstand van elkander, die met vloeibaar vet gevuld waren en waarin een pit brandde van wel drie duimen dikte; als men daarbij in het oog houdt, dat in deze verbazend groote steden straten gevonden werden die *verscheidene* mijlen lang waren en dat *elke* vaas 130 — 140 pond brandstof bevatte, kan men de *verbazende* uitgaven voor zulk eene verlichting eens nagaan. Dan dit grootsche voorbeeld vond bij de latere beschaving in het WESTEN, slechts verre navolging, men legde er zich op toe eerst een minder kostbare brandstof te verkrijgen, eer men tot eene publieke verlichting besloot en pas voor korten tijd, voor omstreeks twee eeuwen, vond onze Huighens de straatlantaarn uit, thans bijna overal in het moederland reeds vervangen door het goedkoopere en meer doeltreffende steenkoolgaslicht, wij willen hier geene geschiedenis van het gaslicht in het algemeen ter nederschrijven en alleen herinneren dat, reeds na een 20 jarige toepassing, meer dan acht millioen gulden alleen in Engeland daarin waren belegd en de lengte der gasbuizen reeds meer dan 150 Engelsche mijlen bedroeg. En dit was in 1822 en thans veertig jaren later zijn er maar weinige eenigzints aanmerkelijke steden in Europa of Amerika waar men geene gasfabriek heeft. Nadat Britsch Indie het voorbeeld had gegeven, zal er te Batavia ook een gasfabriek worden opgerigt en te Padang bestaat nog niet eens straatverlichting. *Wordt vervolgd.*

NIEUWSTIJDINGEN.

Rotterdam, 7 Junij.

De tweede Pinksterdag, een feestdag, die onder alle klassen der maatschappij vaak bestemd wordt om uitstapjes te doen of eenige ontspanning te genieten, is een dag van rouw

geworden voor geheel ons vaderland. Reeds op den eersten Pinksterdag woei het fel, maar na eene kortstondige stilte wakkerde de wind, tegen den volgenden dag tot een storm aan, welke in geweld en langen duur, dien van 28 Februarij ver overtrof. Het is niet de teleurstelling, door duizenden, die in hun vermaak gestoord werden, ondervonden, waarbij wij moeten stilstaan, maar bij de dubbele ramp, die ons land getroffen heeft. De vruchtboomen hadden hun heerlijken lentedosch aangetogen en men verblijdde zich in het vooruitzigt van een uitmuntend ooftjaar; de velden prijkten reeds met het veelkleurig tapijt en vertoonden niet alleen een verrukkend schouwspel, maar beloofden de vlijt des landmans met een rijken oogst te zullen vergoeden. Dat alles heeft die storm in vele oorden eensklaps vernietigd en menigeen zag onder de geeselslagen des orkaans een schoone toekomst verloren gaan. Allerwege werden boomen, zelfs eeuwen-heugende eiken, ontworteld, of vaneen gescheurd, boomgaarden en plantsoenen verwoest, schuren en woonhuizen omgeworpen en in puin gestort en onnoemelijk is de schade op de velden en in de steden aangerigt. In deze gemeente drong het polderwater, door den geweldigen wind voortgezweept, met zooveel geweld binnen, dat het in de zoogenaamde binnenstad over de kaden liep en tot aan de huizen stond. Eenige uren later [de storm woedde het felst des avonds ten ongeveerd 6 ure] dreigde een hooge vloed op de rivier ook de buitenstad onder water te zetten, hetwelk gedeeltelijk ook plaats had, toen in den voornacht de storm een weinig bedaarde. Het Haagsche bosch kon men zonder weemoed niet aanschouwen; het was eene ruïne geworden, waar men de wandelpaden niet meer vinden kon. De verwoesting was van dien aard, dat zij in plaat zal gebragt worden. Hetzelfde was het geval met het schoone Haarlemmerhout en in de bosschen van Gelderland, in een enkel waarvan men 500 boomen op den grond vond liggen. Maar wij spreken niet meer van de schade aan plantsoenen en gebouwen; de eersten versperden allerwege den weg, van de laatsten vond men in de straten de steenen en pannen als gezaaid. Maar dat alles, hoe betreurenswaardig ook, kon in geene vergelijking komen bij het enorm verlies van menschenlevens, door den storm teweeg gebragt. Dat te Rotterdam twee, te 's Hage drie, te Delft een en op verscheidene andere plaatsen nog een aantal menschen, door vallende boomen of nederstortend muurwerk werden gedood of doodelijk gewond, zullen wij niet in afzonderlijke opgaven mededeelen, maar een ander ongeluk eischt onze aandacht. De Zeeuwsche stroomen geven ons een ramp te beschouwen, zoo als onze jaarboeken er gelukkig weinig of geene geboekstaafd hebben.

De stoomboot *Langstraat* genaamd en dienstdoende tusschen Rotterdam en Capelle, bereikte op tweeden Pinksterdag, op haar togt naar laatstgenoemde plaats, de stad Dordrecht ten drie ure des namiddags. De wind bleef steeds in kracht uit het W. Z. W. toenemen, en de *Geertruidenbergsche* en *Heusdensche* stoombooten hadden in de haven van Dordt reeds eene veilige schuilplaats gezocht. Men raadde den kapitein van de *Langstraat* dat voorbeeld te volgen, doch, om welke reden is onbekend, hij wees dien raad van de hand en zette de reis voort. Ten zes ure op het zoogenaamde Bergsche Veld gekomen, op de hoogte van Lage Zwaluwe, brak de stag en sloeg de stormfok over boord; een weinig verder, op de hoogte van den Koekkoek, liep de boot door een hevigen rukwind buiten het roer en slingerde dadelijk zoo hevig, dat zij binnen korten tijd door de kajuitspoorten vol water liep en op drie vadem water zonk.

Er waren 46 passagiers en 12 man ekwipage, in het geheel 58 menschen aan boord. Men begon zich dadelijk op het dek te verdringen en toen het water dat bereikt had, beklom men de raderkasten, den schoorsteen, mast en stoompijp. Zoo worstelde dat groot getal menschen met den dood, te midden van een verschrikkelijk noodweer en in het gezigt der bewoners van Hooge en Lage Zwaluwe, die trots het bulderend weder, hun angstkreet varnamen en zich door gebaren en teekens om hulp zagen smeeken. De burgemeester van Hooge en Lage Zwaluwe loofde *f* 200 uit aan hem die het zou wagen hen te reden, — maar er deed zich niemand op. Acht passagiers en twee man der ekwipage, die den schoorsteen, mast en stoompijp veroverd hadden, zij zagen hun lotgenooten, één voor één van de raderkasten slaan en een prooi der golven worden, tot dat zelfs de laatsten met de raderkasten onder de oppervlakte van het woedende element waren verdwenen. Zij alleen genoten het droevige voorregt, het hoofd boven water te kunnen houden.

Des nachts ten 12 ure bedaarde de storm en het is smartelijk te moeten verhalen, dat die 10 menschen in de ongelukkigste positie, aan die ranke voorwerpen geklemd, daar tot 's morgens vijf ure hebben moeten verblijven. Zij kunnen het niet uitspreken, wat zij gevoelden, toen de Geertruidenbergsche boot, die wijselijk te Dordt gebleven was en nu hare reis vervolgde, naar hen den steven wendde. Zij werden toen allen met groote voorzigtigheid van hunne verschrikkelijke verblijfplaats verlost. Twee hunner zijn aan de gevolgen van het uitgestane leed reeds overleden. Onder de verdronkenen behoort ook de kapitein.

Zullen wij nu bij Scheveningen stilstaan en den angst schetsen die daar tijdens den storm heerschte? De visschersvloot was grootendeels in zee! Die angst is onbeschrijfelijk en zij was maar al te gegrond. Vier pinken werden door het vereenigd geweld van storm en zee verbrijzeld, en daarmede had men het verlies van 32 menschenlevens te betreuren; 17 weduwen en 44 onverzorgde kinderen zijn daardoor aan armoede prijs gegeven. Een bejaarde weduwe had twee harer zonen, twee behuwdzonen en twee kleinzonen verloren!

Hoe hartverscheurend dit reeds is, het is op verre na niet alles. Waren deze onze landgenooten, die vreemden, die op de Noordzee in bangen nood verkeerden en ieder oogenblik door de hemelhooge branding dreigden verzwolgen te worden, zij waren niet minder onze natuurgenoten. Bij zooveel dat ons met droefheid vervult, doet het goed aan het hart, hier van menig blijk van moedbetoon en edele menschlievenheid te kunnen gewagen.

's Gravenhage, 11 *Mei* 1860.

Terwijl de keizerlijke drukkerij te Parijs den roem handhaaft, welke haar, onder alle vroegere regeringen, gedurende twee eeuwen aan het hoofd van de inrigtingen van dien aard plaatste, — terwijl de Deckersch *geheime Hofbuchdruckerei* te Berlijn boekdeelen uitgeeft van de lettersoorten, welke zij bezit, waarin men niet weet wat meer te bewonderen is, de sierlijkheid en verscheidenheid der lettersoorten of de fraaiheid van den druk, welke er mede verkregen wordt, — terwijl, eindelijk, de keizerlijke drukkerij te Weenen, onder de geniale leiding van hare directeur A. Auer, door veelzijdige ontwikkeling eene Europesche vermaardheid verkrijgt en die verdient door de voortbrengselen hare persen, waarbij de galvano-plastiek en de *Naturselbstdruck* als hulpkunstvakken gebezigd worden, — hoort men niets van den roem der Nederlandsche Landsdrukkerij, van de drukkerij des rijks in het vaderland van Laurens Janz. Coster, welke aan de overige drukkerijen tot voorbeeld moet strekken. — Ik bedrieg mij. Juist dezer dagen bevat het orgaan der Nederlandsche regering, de *Nederlandsche Staats-Courant*, in haar n°. 98, voor 23 April, een verslag, uitgebragt door eene subcommissie van de rijkscommissie voor statistiek, waarin de Landsdrukkerij beoordeeld wordt. Dat dit oordeel naar waarheid is opgemaakt mogen wij aannemen, omdat de plaats waar het werd uitgebragt en de inrigting, waar het gedrukt werd (de Landsdrukkerij) de meeste waarborgen opleveren voor de juistheid daarvan.

Wij nemen het oordeel uit de *Staats-Courant* over, na vooraf vermeld te hebben, dat de subcommissie, welke het rapport uitbragt, vroeger had voorgesteld voor de uitgaaf van stukken, zich tot de bijzondere industrie te wenden, bij voorkeur boven de Lands drukkerij.

„De subcommissie, die de vergadering zoude voorlichten omtrent de *uitgaaf van stukken* en de verschillende vraagpunten, welke zich daaraan vastknoopen, was met haar verslag gereed. Een onderzoek heeft haar doen kennen, dat de klagten ten opzigte van de Algemeene Landsdrukkerij voornamenlijk de vertraging betreffen, welke men daar pleegt te ondervinden. Daar het vaste personeel der instelling soms met werk overladen is wordt wel eens te vergeefs op spoed aangedrongen, Daarentegen moet worden erkend, dat werken, waarvoor bijzondere zorg wordt aanbevolen, ter Landsdrukkerij niet minder goed worden uitgevoerd dan in de bijzondere drukkerijen hier te lande; althans zoo de werklieden van den lastgever eenige voorlichting en teregtwijzing bekomen. Het mag ook niet onopgemerkt worden gelaten, dat het werk binnen korten tijd kan worden afgeleverd, indien met nadruk bespoediging verzocht is. Op die gronden is eene poging om vrijheid te verlangen in de keus van een drukker der subcommissie vooralsnog minder noodzakelijk voorgekomen."

— Men ziet het, de subcommissie vergoelijkt zoo veel zij kan en toch moet bij de lezing van haar rapport elk onbevooroordeelde uitroepen: zulk een toestand is onhoudbaar; 't is meer dan tijd dat er, hoe dan ook, verandering in kome!

(*De Nederlandsche Spectator, No.* 19)

Wij kunnen dit berigt nog aanvullen door medetedeelen dat onze Nederlandsche pers, door de landsdrukkerij te Batavia ook niet naar wensch vertegenwoordigd wordt, zoowel wat de vertraging in de aflevering der stukken als de uitvoering betreft. Hoe het op Java gaat weten wij niet, doch op Sumatra heerscht tot groot ongerief van H. H. ambtenaren, *voortdurend gebrek* aan de benoodigde *gedrukte stukken.*

(*De gedrukte stukken over* 1860 *worden nog verwacht.*)

Wenschelijk ware het dat daarin, op de in het bovenstaande stuk aangehaalde wijze werd voorzien. REDACTIE.

— Den 7den dezer heeft de s' Hage gevestigde medewerkende hoofdcommissie tot *opleiding van onverzorgde jongens in Nederl. Indie*, afstammelingen van Europeanen, eene bijeenkomst gehouden in het hôtel *het groot Keizershof*, welke werd bijgewoond door Jhr. J. C. Reijnst, onlangs van Java alhier aangekomen, oud vice-president van den raad van Nederl. Indie en honorair voorzitter van de te Batavia, ten voormelden einde, gevestigde hoofdcommissie. Het oogmerk van deze bijeenkomst was, eensdeels, om aan den heer Reijnst den uitslag mede te deelen van de in het werk gestelde pogingen tot ondersteuning van de voormelde door hem in het leven geroepen verzorging en opleiding; anderdeels, om van hem te vernemen, wat deswege in Indie zelve reeds was verrigt. Uit het verhandelde is gebleken, dat voor deze door de regering in het algemeen belang nuttig geoordeelde en krachtig ondersteunde voorziening, in Indie belangrijke sommen zijn bijeengebragt, maar dat in Nederland daaromtrent, tot dusver, nog zeer veel te wenschen overblijft. Er wordt nogtans gewezen op de verwachting, dat de werkzaamheden van de te 's Gravenhage en elders gevestigde sub-commissien, eenen goeden uitslag hebben zullen en dat vooral te Amsterdam eerlang zich eene sub-commissie vormen zal, daar de hoofdstad des rijks, die zoo vele voordeelen uit Indie geniet, ondersteld werd niet te zullen willen achterlijk blijven, waar het de toekomst en duurzame welvaart en verknochtheid betreft van de in Indie talrijke afstammelingen van Nederland. Voorts bleek, dat te Soerabaija aanstalten gemaakt zijn voor de daarstelling eener eerste inrigting van opleiding, en dat die in den loop dezes jaars zal worden geopend.

De leden van de medewerkende hoofdcommissie hebben, na afloop der bijeenkomst, den heer Reijnst een diner aangeboden.

De groote Bengaalsche tijgerin in de *Diergaarde* te Rotterdam heeft twee jonge tijgers geworpen, welke niet voldragen en om die reden dood waren; deze gebeurtenis werd eerst 14 dagen later verwacht. Men hoopt dat het geene nadeelige gevolgen zal hebben voor de moeder; de jongen zijn door de zorg der directie op sterk water gezet, in welken toestand zij voor het publiek ter bezigtiging zijn gesteld.

— Reeds zijn van het koloniaal werfdepôt te Harderwijk, een aantal militairen (vreemdelingen), die eene verbindtenis voor 12 jaren hebben aangegaan bij het Nederlandsche leger, om te dienen in- of buiten Europa, bij de bataillons van het 6de reg. infanterie te Breda ingedeeld, en nu is weder een gedeelte dier militairen van hier naar 's Bosch vertrokken, ten einde bij de veld-bataillons van het 5de reg. infanterie, aldaar in garnizoen, dienst te verrigten tot tijd en wijle zij per scheepsgelegenheid naar Java zullen worden overgebragt.

— Dat men, volgens de *Pantomimische Articulatie*, den kinderen spoedig de leeskust kan leeren, blijkt uit het volgende: Nadat drie onderwijzers na elkander, gedurende vier jaren, doch vergeefs, beproefd hadden, zeker kind, thans 9 jaren oud, het lezen te leren, en daardoor tot de conclusie kwamen, het als achterlijk in geestvermogens van de school te verwijderen, werd het den 29sten Mei jl. op de *Supplementaire school* te Utrecht geplaatst, met dat gevolg, dat het, volgens verklaring der ouders, den 2den Junij daaraanvolgende, al zeker boek van 80 bladzijden zonder haperen en met zigtbare vreugde achtervolgens uitlas.

Eene onlangs ontvangen dépêche uit Turin 8 Junij, luidt als volgt: Te Genua zijn heden berigten ontvangen uit Messina en Palermo van 4 dezer. Daaruit blijkt, dat in de dagbladen in eene publicatie een aantal besluiten van Garibaldi worden medegedeeld, die alle betrekking hebben op de administrative dienst.

Behalve een nieuwe gemeenteraad is ook een ministerie benoemd, met den baron Pisana, als minister van buitenlandsche zaken, en den priester Andolino, als minister van eeredienst.

De koninklijke troepen om Palermo zijn 12,000 à 15,000 man sterk. Te Messina hebben vele desertien onder hen plaats.

Naar alle garnizoenen op het eiland is bevel gezonden, dat de troepen zich moeten concentreren beneden de stad, waar eene veldschans zal worden opgerigt.

Catania is gebomdardeerd en geplunderd. Tusschen de Calabrische kust en Sicilie bestaat een strenge blokkade.

De koning heeft de capitulatie aangenomen. De Napelsche troepen zouden deels zich inschepen naar Napels, deels naar Messina. Men weet niet of Garibaldi haar zal aannemen.

Ingezonden stukken.

Het Gymnasium Willem III.

(*Vervolg en Slot van No.* 31.)

Maar bovendien de onderwijzers *mogen* niet. Waartoe moeten de kinderen eigentlijk opgevoed worden? Als wezens voor een eeuwig bestaan bestemd moeten zij tot den eeuwigen den Volmaakten gebragt worden, ten innigste vereenigd in en met God leven.

Wegens de verschillende Godsdienstige gezindten *moet* alle Godsdienst zorgvuldig door de Onderwijzers in de opvoeding zorgvuldig vermeden worden. Die dat voor hunne kinderen verlangen kunnen van het Godsdienstig Onderwijs dat door de Leeraren der verschillende gezindten zal gegeven worden gebruik maken. Die onderwijzers mogen hunne leerlingen God in zijne eeuwigheid, oneindige grootheid, almagt en alle zijne Goddelijke eigenschappen zoo volmaakt mogelijk leeren kennen, wat geeft dat Onderwijs zoo het kind niet naar het voorbeeld der ouders door dagelijksche omgang met God leert en gewent zich met kinderlijk vertrouwen aan God

als Vader, als zijn Vader over te geven, naar den wil van God den Vader te leven. Het gaat met dat op zich zelf staand Godsdienstig Onderwijs als met de sterrekunde. Hoe dieper men in de oneindige ruimte des Hemlals doordringt, hoe verder de hemelligchamen zich van ons verwijderen en voor ons onverklaarbaarder worden en zich eindelijk in nevelen oplossen, waarvan men eindigt te vermoeden; zoo ook verwijderd een dieper indringen in Zijne grootheid en volmaaktheid; zoo daartoe onze Godsdienstige ontwikkeling zich bepaalt, God steeds verder van ons, zijn wezen wordt ons allengs onverklaarbaarder, lost zich op in nevelen niet zelden in twijfel. Het slagtoffer dier opvoeding, is gelijk een schip op zee zonder roer en kompas.

Gij hebt gelijk beste, wij moeten onze kinderen zelve opvoeden tot God, opdat zij niet eenmaal weezen worden, maar kunnen dan toch Willem daags als dagscholier naar het Gymnasium zenden tot ontwikkeling en vorming zijner verstandelijke vermogens.

Misschien, waarschijnlijk. maar nog niet dadelijk. Ook voor dat deel zijner opvoeding ben ik bij God verantwoordelijk.

De Regering heeft de oprigting en de voortdurende zorg voor het Gymnasium aan mannen toevertrouwd van wien men met grond het beste verwachten mag. Ook wil ik gaarne gelooven dat de keuze der Onderwijzers op mannen gevallen is, die voor hunne gewigtige betrekking bekwaam en met den meesten ijver bezield zijn en daarbij zelfstandig genoeg om de ware methode te volgen. die niet het aanleeren *van alles* maar de ontwikkeling van de verstandelijke vermogens ten doel heeft. Die methode is evenwel hoogst moeijelijk, eischt voortdurend diepe inspanning van den geest bij den Onderwijzer en schijnt langen tijd geen vruchten voort te brengen. Daarbij komt de publieke opinie. Een jaar na de oprigting moet er natuurlijk een openbaar examen gehouden worden, en wanneer dan het publiek niet onthaald wordt op groote vorderingen in alle mogelijke talen en wetenschappen bij de leerlingen dan is het onvoldaan en de Onderwijzers en Curatoren hebben bij hunne allermoeijelijkste taak nog het oordeel of liever de veroordeeling van het publiek. Zullen zij daartegen bestand zijn en blijven? Ziet men niet dagelijks mannen van alle rangen en standen uit Nederland hier aankomen wier hart hoog en warm klopt om in hunne op hen wachtende betrekkingen den waren moeijelijken maar zich langzaam ontwikkelenden weg in te slaan. Zij vallen daarmede niet in den smaak, zij komen met de publieke opinie in strijd, ondervinden overal beleefde tegenwerking, achteruitzetting, minachting, zij beginnen wat toe te geven en eindigen met zich geheel aan de publieke meening en willekeur overtegeven, zal het ook zoo niet gaan met de Curatoren en Onderwijzers van het Gymnasium? God geve hen kracht opdat zij tegen het kruist hen! bestand mogen zijn. ... Het onderwijs kan den geest door het leeren *van alles* verstikken, dooden; maar het kan ook door ontwikkeling der vermogens den geest opwekken levendig maken. Leeft de geest zelven wakker dan trekt het van zelfs uit de wetenschappen het noodige voedsel en verwerkt het tot goede vrucht tot heil van zich zelven en anderen. Blijft men dien weg volgen, dan gaat Willem naar het Gymnasium en blijven wij in Indie.

Vertrokken personen.

Den 6 Augustus E. CONSTANT. *Artiste* van *Padang* naar *Padang-Pandjang*. — F. W. MEIJER *1ste Luit.* van *Padang* naar *Padang-Pandjang*. — Den 7 Augustus. J. VAN STAVEREN *Majoor* van *Padang-Pandjang* naar *Priaman*.

HANDELSBERIGTEN.

AAN-EN UITVOER te PADANG. van den 4 tot en met den 9 Augustus 1860.

Aanvoer.

Van Sumanap via Batavia per *Nawan Eljoesoer* gezagv. *J. C. Monteiro.* 100 koyangs zout voor *Padang*, 50 koyangs zout voor *Priaman*, 110 pik. Zwd. ijzer. *Oeitam.* 1000 ps. Batv. vloersteenen, 3 doz. siroop. *Aydiet.* *Diverse gouvernements goederen.*

Van Onrust via Batavia per *Abdol Hassim* gezagv. *Said Alie Alhabasij.* 450,000 Ned. pond steenkolen. *Gouvernement.*

SCHEEPSBERIGTEN.

VERTROKKEN.

Ned. bark *Zeelandia* gezagv. *W. Blaakhert* bestemd naar Batavia op zaturdag den 11 Augustus 1860 groot 313 lasten.

TER REEDE LIGGENDE SCHEPEN OP HEDEN.

Ned. Z. M. schroefkorvet *Prinses Amelia* Kapt. Luit. ter zee *A. J. Kroef.*
Ned. Z. M. schoener *Macassar* kapt. Luit. ter zee 1ste kl. *P. Stort*
Ned. Ind. schoener *Padang* gezagv. *Sidien*
Ned. Ind. barkschip *Kasbalhair* „ *Said Mohamad.*
Eng. schip *Agnes* „ *John Delmegne*
Ned. ijzeren barkschip *Shanghai* „ *H. Uitermark.*
Eng. schoener *Telegraph* „ *Chan Chiam.*
Ned. Ind. barkschip *Nawan Eljosoor* „ *Monteiro.*

ADVERTENTIEN

Bevallen van een' ZOON *S. van Bennekom — Mackenzie.*

PADANG, den 28 Julij 1860.

NIEUWE STOOMGELEGENHEID

naar BATAVIA.

Het stoomschip *KONINGIN der NEDERLANDEN* zal den 25sten dezer van Batavia herwaards vertrekken, om eenige dagen later weder te retourneren, biedende eene geschikte gelegenheid aan voor vracht en passage.

Nadere informatien bij

PAINE STRICKER & Co.

PADANG 11 *Augustus* 1860.

TE KOOP

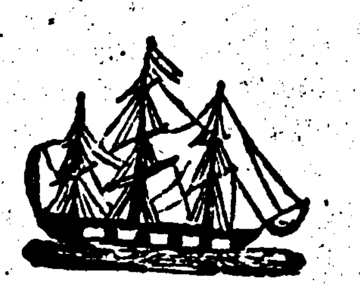

het thans alhier ter reede liggende ENGELSCHE BARKSCHIP *AGNES*, groot 205 Last met deszelfs Inventaris, gevoerd wordende door kapt. DELMAGNE.

Nadere informatien bij

PADANG, 11 Aug. 1860. *de Agenten*

Paine Stricker & Co.

BOEKHANDEL

van

R. H. van WIJK Rzn.

Per stoomboot *Ambon* ontvangen:

VAN REES. *Wachia, Taykong & Amir.* — VAN REES. *Montrado.* — GOTTSCHAC. *Napoleon III.* — JONATHAN. *Waarheid & Droomen.* — VITALIS. *Opmerking gedurende mijn verblijf in Holland van 1852 — 1854.* — J. D. KRUSEMAN. *De Motie van den Heer Mr. W. Wintgens.* — WIJNNE. *Eene voorlezing in de afdeeling koophandel der Maatschappy Felix Meritis.* — RIESZ. *De tweede kamer in Hare zittingen van 27 April, 10, 11 & 12 Mei.* — VAN REES. *De aanvulling v. h. Ned. Indisch Leger enz.* — PHILALETHES. *De regten des Konings en de Motie-Wintgens.* — *de strijd om Italie [gebonden].* — NOEL & CHAPSAL. *Abregé de la grammaire.* — MARIN. *Methode familiaire.* BAUDET. *Fransche oefeningen* 1 — 8 *sts.* — VAN DER PIJL. *Fransche Lees & vertaaloefeningen.* 3 *sts. voorts beste Passer- & verwdoozen (van Ackerman) benevens eene fraaije partij verjulde Speelkaarten, Balkaartjes, groot formaat velin Teekenpapier, Radir Gummi enz. enz.*

☞ *Voor elk artikel in deze Courant voorkomende, stelt zich verantwoordelijk voor de wet*

R. H. VAN WIJK Rzn.

Gedrukt te *Padang* bij R. H. van WIJK Rzn.